

Primera part

1

TOTES les famílies felices s'assemblen. Cada família dissortada ho és a la seva manera.

A la casa dels Oblonski tot anava de capgirell. La muller, assabentada que el marit estava en relacions amb la institutriu francesa que havien tingut, li havia declarat que no podia viure amb ell sota un mateix sostre. Aquesta situació, que ja feia tres dies que durava, esdevenia dolorosament feixuga no solament a marit i muller, sinó a tots els membres de la família i a la gent de la casa. Tots ells experimentaven la sensació que llur vida comuna no tenia cap sentit i que estaven menys lligats entre ells que les persones que es troben accidentalment en un hostel qualsevol. La muller no sortia dels seus apartaments; al marit, ja feia tres dies que no el veien; els nens corrien per tota la casa com si s'haguessin perdut; l'anglesa s'havia barallat amb la majordoma i havia escrit una carta a una amiga demanant-li que li cerqués un altre lloc; el cuiner ja era fora des del dia abans a l'hora de dinar; la cuinera negra i el cotxer havien demanat el compte.

Dos dies després de la baralla, el príncep Stepan Arkàdievitx Oblonski —Stiva, com l'anomenaven en la bona societat—, a l'hora habitual, és a dir, a les vuit del matí, es despertà no al dormitori de la muller, sinó al seu gabinet, al sofà de tafilet. Girà el seu cos ple de carns i ben apeixat damunt les molles del sofà, com si es volgués tornar a adormir per una llarga estona, abraçà fortament el coixí de l'altra banda i hi enfonsà la galta; però tot d'una féu un bot, s'assegué al sofà i obrí els ulls.

«Sí, sí, com ha anat la cosa? —pensava recordant el somni—. Sí, com ha anat? Alabin donava un dinar a Darmstadt; no, no a Darmstadt, sinó en un indret americà. Sí, però allí Darmstadt era a Amèrica. Alabin donava un dinar damunt unes taules de vidre, sí, i les taules cantaven: *Il mio tesoro*, però no, no era *Il mio tesoro*, sinó

alguna cosa millor; hi havia també unes dones en forma de garrafetes», recordà.

Els ulls de Stepan Arkàdievitx lluïren joiosament, i es posà consirós bo i somrient. «Sí, estava molt bé, molt bé. Hi havia encara moltes altres coses magnífiques, que hom no pot expressar despert, ni de paraula ni de pensament.» I, remarcant una franja de claror que penetrava pels costats d'un dels estors de drap, tragué alegrement les cames fora del sofà, cercà amb els peus les sabatilles de tafilet i ribets daurats que li havia fet la seva dona (present del dia de l'aniversari, l'any passat), i, seguint el vell costum de deu anys, allargà la mà, sense alçar-se, cap a l'indret on tenia penjada la seva bata al dormitori. I aleshores, en recordar tot d'una per què no dormia al dormitori de la muller, sinó al seu gabinet, el somriure desaparegué del seu rostre i arrufà el front.

«Ai, ai, ai!», gemegà recordant-se de tot el que havia passat. I aparegueren altre cop a la seva imaginació tots els detalls de la baralla amb la muller, tot el que tenia de desesperada la seva situació i, cosa encara més punyent, la seva pròpia culpa.

«Sí! No em perdonarà ni em pot perdonar. I el més terrible és que, la culpa de tot, la tinc jo; la culpa és meva, però jo no sóc culpable. En això radica tot el drama —pensà—. Ai, ai, ai!», proferí amb desesper recordant les impressions més feixugues de la baralla.

El més desagradable havia estat aquell primer moment, aleshores que, de retorn del teatre, joiós i satisfet, amb una poma enorme a la mà per a la muller, no va trobar aquesta última al saló, no va trobar-la tampoc, amb gran esbalaïment, al gabinet, i, finalment, la trobà al dormitori amb la carta —la dissortada carta que ho descobria tot— a la mà. Dolly, aquella Dolly, eternament atrafegada i plena de maldecaps i no gaire intel·ligent, segons ell la considerava, seia immòbil amb la carta a la mà i se'l mirava amb una expressió d'horror, de desesperació i de ràbia.

—Què és això? Què és això? —preguntà ella ensenyant la carta.

I, en recordar l'escena, allò que turmentava Stepan Arkàdievitx, com passa sovint, era més aviat la manera com havia contestat a aquestes paraules de la muller que no pas el fet mateix.

Li havia passat en aquell moment allò que s'esdevé quan un hom es veu sorprès en alguna cosa massa vergonyosa. No havia pogut preparar l'expressió del seu rostre per a la situació en què quedava davant la muller després d'ésser descoberta la seva culpa. En lloc de sentir-se ofès, de negar, de justificar-se, de demanar perdó, de mostrar-se àdhuc indiferent —tot hauria estat millor que no pas allò que havia fet—, el seu rostre, d'una manera completament involuntària («reflexos del cervell», pensà Stepan Arkàdievitx, el qual era afeccionat a la fisiologia), tot d'una somrigué amb el seu somriure acostumat, somriure bonàs i, per això mateix, estúpid.

Aquell somriure estúpid, no se'l podia perdonar. En veure aquell somriure, Dolly s'estremí com sota els efectes del dolor físic, es

defermà, amb l'ardència que li era pròpia, en un torrent de paraules dures i fugí de la cambra. D'aquell moment ençà no havia volgut veure el seu marit.

«Tota la culpa la té aquest somriure estúpid», pensà Stepan Arkàdievitx.

«Però, què fer? Què fer?», es preguntava amb desesperació, i no trobava la resposta.